

glasno izjavila za ustanovitev samostojne evangelske cerkve na Hrvaškem. Istotako Beskev, in s tem je dosežena večina evangelskih občin, ki so se izrekle v tem smislu.

* **Moderniki.** Iz Rima poročajo, da so v vatikanskih krogih zvedeli, da v več deželah, zlasti v Franciji in Italiji, nameravajo modernisti objaviti odgovor na papežovo encikliko o modernizmu. V tem odgovoru se bo izvajalo, da teorije, ki jih okrožnica pripisuje modernizmu, nikakor ne odgovarja njihovim nazorom, in da modernisti, čeprav razločujejo med katolicizmom in školastiko, niso prenehali pripadati cerkvi.

* **Srbija.** Stroški skupnega srbskega državnega poročila za 1908 so v znesku 95.744.764-41 dinarjev. Prihodi v znesku 94.097.845-53, izredni prihodi 1.725-493-30 dinarjev. Redni stroški v znesku 93.561.524-15 dinarjev. — Pristaši Obrenovića razširjajo po Srbiji sliko nekega tujega princa ter raznašajo o njem razne glasove. Baje je raztresenih takih slik po Srbiji okoli 26.000.

* **Ženska volilna pravica v Nizozemski.** Nizozemska vlada je prekosila vse ostale evropske države. Sedaj je predložila poslanski zbornici načrt zakona za premembo ustave, po katerem se razširi aktivna in pasivna splošna volilna pravica tudi na vse polnoletne državljanke.

* **V Belgiji** so se izvršile občinske volitve, ki so velikega političnega pomena. Iz Bruslja poročajo o zmagi liberalno-socialistiškega kartela. Le v krajih na deželi imajo klerikalci še veliko moč. Kakor pri nas.

* **Nemški „Schulverein“** hoče brezplačno pošiljati in posejati onim nemškim rodovinom, ki samujejo v drugorodnih krajih, nemške knjige in jih vzpodbujati s tem k narodnemu občanku. Kdaj pridemo mi Slovenci do tega, da se bomo brigali za tisoče naših rojakov po tujih krajih, da se ne raznarode?

* **Nemški državni zbor.** Nemški državni zbor se skliče na dan 22. novembra. Najprej se bo bavil državni zbor z zakonskim načrtom glede razžaljenja veličanstva.

* **Japonski cesar za kristjane.** Japonski cesar je izdal ukaz za varstvo misijonov in kristjanov ter naroča vsem uradnikom, naj poučujejo ljudstvo, da so pred zakonom kristjani in nekristjani popolnoma enaki.

Vestnik.

Letnino za učiteljski konvikt so plačali: tov. Franc Šorn, nadučitelj pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju (4 K); tov. Ludovik Mikolič, učitelj v Ribnici, in tov. Slavoj Dimnik, učitelj v Postojini. Dar, oziroma letnina zadnjih dveh tovarišev nas posebno veseli, ker sta šele nanovo nastavljena ter sta takoj vstopila v našo organizacijo. Naj jih posnemajo ostali letošnji novinci in novinke.

MLADE TOVARIŠICE IN TOVARIŠE, ki so letos vstopili v učiteljski stan, vabimo, da se takoj zgledajo pri svojem okrajnem učiteljskem društvu in se naroče na učiteljskega zagovornika, vrlega „Učiteljskega Tovariša“.

Iz bližine Ljubljane nam poroča neki tovariš, da mu še sedaj niso nakazali plače. Najprej so ga odpustili iz službe, a sedaj, ko so mu jo zopet milostno podelili, mu ne nakažejo beraškega plačila. To je neumno in hudobno, kakor piše Tolstoj v „Vstajenju“. Gosp. Chron se naj pobriga, da ne zakipi nevolja do viška! To je tudi donesek k ilustraciji nezdravih razmer v kranjskem šolstvu.

Tržaška zasebna ljudska šola družbe sv. Cirila in Metoda bo menda končno vendar podržavljena. Prav! Če državna oblast nima poguma, prisiliti tržaško občino, da ustanovi potrebnih slovenskih šol v mestu Trstu, naj pa iz svojega žepa preskrbi Slovincem dovoljno število šol. Pri tem podržavljenju pa grozi slovenskemu posvetnemu učiteljstvu nevarnost. Na deški družbeni šoli je namreč nameščeno posvetno učiteljstvo, na dekliški petrazrednici pa deluje šolske sestre. Komaj pa se je zaznalo v Trstu, da misli država prevzeti šolo v svojo upravo, že so izvestni faktorji začeli delovati na to, da prevzame država tudi šolske sestre v svojo upravo. Ne vemo sicer, če je to po redovnih določbah šolskih sester mogoče, a vemo pa, da za denar stori cerkev vse. Opozarjamo torej družbo sv. Cirila in Metoda, da ob predaji svoje šole skrbi za

to, da pride na vso šolo posvetno učiteljstvo. Upamo tudi, da bodo tržaški socialni demokrati, ki si t. d. laste zasluge ob podržavljenju te šole, gledali na to, da bo konec preobilnih nabožnih vaj v tej šoli.

Čuden razpis. „Wiener Zeitung“ z dne 16. oktobra t. l. objavlja razpis službe vadniške učiteljice na učiteljsku v Gorici. Prosilke morajo glasom tega razpisa dokazati učno usposobljenost za I. strokovno skupino dekliških meščanskih šol (Mädchenschulen). Ministrska naredba z dne 31. julija 1886., št. 6033, ustanavlja le določbe za izpit učne usposobljenosti na meščanskih šolah brez ozira na spol, in poznamo več kolegov moškega spola, ki delujejo kot definitivni učitelji na dekliških meščanskih šolah; kakšno izpričevalo so predložili ti ob konferenci? Če pomislimo, da je gori omenjeni razpis koncipiralo ravnateljstvo c. kr. učiteljskega v Gorici, ki je istočasno ravnateljstvo izpraševalne komisije, moramo reči, da pač ni zameriti, če tuintam kak učitelj ni dovolj orientiran v zakonitih šolskih predpisi. Saj še pri izpitni komisiji ne poznajo natančno teh predpisov, kakor kaže gori omenjen razpis — Pa tudi v drugem oziru je treba kritikovati ta razpis. Goriška vadnica je unikum svoje vrste; deželna jezika, t. j. laščina in slovenščina, sta na tem zavodu neobvezna predmeta in učni jezik je v deželi tuja nemščina. In vendar razpis niti z besedico ne omenja, v katerem učnem jeziku morajo biti prosilke izprašane; o zahtevi znanja deželnih jezikov ni niti sledu! Ali člani deželnega šolskega sveta spe?

Čuvanje posestnega stanja? Na državni ljudski šoli via Fontana v Trstu je služboval mnogo let c. kr. učitelj Štefan Čampa, ki je poučeval poleg razrednega pouka tudi neobvezno slovenščino. Ta gospod je stopil koncem šolskega leta 1906./7. v pokoj in na njegovo mesto ni prišel kak Slovenec ampak nek Nemeec, seveda od severa. Kje je bil ob tem imenovanju slovenski deželni šolski nadzornik? Pa ta slučaj ni edin. V Mariboru so letos na vadnico imenovali Nemca Herbsta iz Kočevja, baje zato, ker je bil prednik Nemeec, namreč umrli vadniški učitelj Leske. Dobro! A pred par leti je zapustil mesto na vadnici v Mariboru sedanji c. kr. glavni učitelj J. Fistravec v Gorici, ki je nedvomno Slovenec. In kdo je brez razpisa dobil to mesto? Kočevski Nemeec Hans Krenn! In princip posestnega stanja?

Družba sv. Cirila in Metoda razpošilja slovenskim občinam in denarnim zavodom sledečo okrožnico: Slavni odbor! Družba sv. Cirila in Metoda si je postavila nalogo, povsod, kjerkoli je slovenska mladina v nevarnosti, da bi se potujčila, zlasti ob naših mejah, ustanovljati šole in otroške vrte, kjer se naš naraščaj vzgaja in poučuje v slovenskem duhu. Vsak blagomislec Slovenec, komur je količkaj mar, da se ohrani naš narod tamkaj, koder je naseljen od pamtiveka, bo na vso moč pospeševal vzvišene namene družbe sv. Cirila in Metoda, in jo dejansko podpiral. — Ker so stroški za njene šolske zavode — sedaj jih vzdržuje 19, podpira 3 — ogromni in naraščajo od meseca do meseca, zato vabi družba sv. Cirila in Metoda v kolo svojih podpirateljev ne le posameznikov, nego tudi razne korporacije: slovenske občinske zastope in narodne denarne zavode. — obrača se z iskreno prošnjo za kakršnokoli denarno podporo do Vas, ki načelujete ugledni slovenski občini, (posojilnici) želeč, da bi se veledušno spomnili naše slovenske dece, ki ji preti nevarnost potujčenja. Podpisano vodstvo prosi prevljudno, da blagovolite, sestavljate proračun, oziroma določevate razdelitev podpor za bodoče leto, določiti kak dar v prid prepotrebni družbi sv. Cirila in Metoda in da izvolite označevati svoje uradne dopise z družbenim kolkom, ki se naroča v pisarni družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. — Leta 1905. je slavil nemški „Schulverein“ 25letnico svojega delovanja in ob tisti priliki so mu priskočile z znatnimi podporami na pomoč ne le nemške občine, marveč tudi take, katerih zastopi so zaradi volilne geometrije slučajno v rokah naših nasprotnikov. — Častiti! Učimo se tudi mi od njih. Uk je dober vsak, najsi pride od leve ali od desne. — Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani naznanja, da so računke, oziroma gostilničarske listke nadalje naročili: Lucijan Kovačič, Sv. Lucija ob Soči; Hotel Kramar, Logatec; Natalija Šepetsavec, Idrija; Fric Novak, Ljubljana. — Slovenci,

zahtevajte računске listke v trgovinah, restavracijah in drugod, kjer se listki rabijo! Družba bo imela potem lep dobiček.

III. shod jugoslovanskih književnikov in časnikarjev. Ker prihodnje leto slavimo 400 letnico rojstva Primoža Trubarja, je sklenilo društvo slovenskih književnikov in časnikarjev predlagati, da se vrši ta shod prihodnje leto ob priliki proslave te 400 letnice v Ljubljani.

Poročil se je Leo Arko, nadučitelj v Lokvi pri Divači, z gospodično Angelo Turkovo — Vse najboljše!

Šola in škraltica v Gorici. Ljudske šole so zaradi škraltice še vedno zaprte. Imele bi se odpreti prihodnji ponedeljek; a se najbrže ne bodo. V četrtek je zdravstvena komisija sklenila, da otvoritev zaprtih šol naznani na plakatih.

Poziv! Podpisana v imenu kolegij in somišljenic v svojem okraju pozivlja kolegije drugih okrajev na Primorskem na prijazni sestanek v Gorici dne 2. novembra t. l. ob 10. uri predpoldne v kavarni „Central“. Dragica Pavšičeva.

Na meščanski šoli v Postojni, kjer se je pričelo 1. oktobra šolsko leto, se je vpisalo 57 učencev. Da se je vzhle legarju, ki je marsikoga odvrnil od Postojne, prijavilo toliko število učencev, je pač najboljši dokaz, kako potrebne so nam meščanske šole.

Priznanje je izrekel deželni šol. svet kranjski gg. šol. svetnikoma Jakobu Vodebu in Vilibaldu Zupančiču za njuno mnogoletno uspešno delovanje kot članov izpraševalne komisije za obče ljudske in meščanske šole v Ljubljani.

Osebnosti na Kranjskem. Absolv. učit. kandidat Josip Rosický je imenovan za prov. učitelja v Kočevju, dosedanji pomožni učitelj na tej šoli, Robert Herbe, je premeščen v Staro Loko. Suplent v Zagorju, Alojzij Kolenc, je imenovan za provizoričnega učitelja istotam. Dosedanja suplentinja v Semiču Kornelija Koncilijska je imenovana za provizorično učiteljico v Suhorju. Učiteljica Franja Vernetova je dobila zaradi bolezni dopust in pride na njeno mesto na dekl. šolo v Kamniku kot suplentinja abs. uč. kand. Angela Kendačeva. Provizorični učitelj in šolski vodja v Branskem Kalu Ivan Bajde je premeščen v enaki lastnosti v Dobovec. Dosedanja suplentinja v Dobovec Gabriela Dermeljčeva je pa premeščena v Branski kal.

Učiteljske izpremembe na Štajerskem. Stalna učiteljica pri Sv. Marku niže Ptuja je postala ondotna suplentinja Pavla Jakličeva in ne v Šmarju pri Jelšah, kakor se je pomotoma poročalo skoraj v vseh slovenskih časopisih. Ob tej priliki že sedaj opozarjamo slovenske učiteljice na lepo mesto v Šmarju, ki bo razpisano šele pozimi.

Prispevke za nagrobni spomenik rajnemu tovarišu Anton Žagerju v Petrovčah nabira podpisane. Spomenik stane 350 K; do danes so zložili sorodniki, prijatelji, krajni šolski svet v Petrovčah in trije tovariši nepozabljivega Žagarja svoto 137 K. Kdor izmed cenjenih tovarišev — zlati onih gornjegrajskega in celjskega okraja — še namerava kaj darovati v navedeni namen, naj to stori kmalu. Slovesno odkritje spomenika, ki bo do Vseh Svetih postavljen na žalskem pokopališču, se opusti.

Zalec, dne 16. oktobra 1907. Anton Petriček.

Zahvala. Dne 14. t. m. smo postavili spomenik našemu nepozabnemu soprogu, oziroma očetu, učitelju Štefanu Debenjaku. — Zahvaljujemo se prav toplo učiteljskemu društvu za koprki okraj, ki je nabralo med učitelji koprškega in volvskega okraja 74 K in tako pripomoglo postaviti pokojnemu dostojen spomenik. — Katarina vdova Debenjakova in otroci.

Izpraševalna komisija za ljudske in meščanske šole v Ljubljani. Za funkcijsko dobo od začetka šolskega leta 1907/08. do konca 1909./10. so imenovani v izpraševalno komisijo ti-le gospodje: za ravnatelja deželni šol. ki nadzornik Fr. Levčec, za njegovega namestnika ravnatelj moškega učiteljskega A. Črnivec, prof. na moškem učiteljskem Fr. Orožen in prof. na II. državni gimnaziji Ivan Mačer, za člane profesorji moškega učiteljskega Anton Funtek, Martin Sinkovič, dr. Valentin Kušar, Fran Suher in Rudolf Paerz, profesorji ženskega učiteljskega dr. Fran Ilešič, Josip Verbič in dr. Ivan Orel, učitelj godbe na moškem učiteljskem Anton Dekleva, telovadni učitelj istotam Josip Gorečan, vadniška učitelja tega zavoda Anton Maier in

Ivan Janežič ter prov. vadniški učitelj Viktor Jaklič, vsi v Ljubljani. Francoščino izprašuje realni profesor v Ljubljani, Friderik Juvančič, geometriško risanje profesor istega zavoda, Fran Keller, ženska ročna dela vadniška učiteljica v Ljubljani, Pavla pl. Renzenbergova. Katoliški krščanski nauk izprašuje kanonik dr. Andrej Karlin ter profdsorja dr. Ivan Svetina in Anton Kržič. Protestanski verouk pa izprašuje Otmar Hegemann, protest. župnik v Ljubljani.

Novo nemško šolo v Hrastniku so otvorili 13. t. m. Za nadučitelja so dobili nekega Tanzerja z Nižje Avstrijskega.

Razgled po šolskem svetu.

— **Docenti na nemških vseučiliščih.** Neki nemški list je priobčil statistiko docentov na nemških vseučiliščih. Po tej statistiki je v Nemčiji skupno 3132 docentov, in sicer 1233 rednih, 729 izrednih, 116 honorarnih profesorjev, 1054 privatnih docentov. V samem Berlinu je 477 docentov, v Monakovem 226, v Lipskem 224. Najmanj docentov in slušateljev ima vseučilišče v Rostoku.

— **Madjarske šole v Hrvaški.** Sedanji ban Rakodezay je meseca septembra izdal odredbo, ki gre na roko madjarskim šolam na način, kakor še tega ni bilo. In že je videti uspeh. „Hrvatski Branik“ poroča, da obiskuje madjarsko šolo železničarjev v Mitrovici 172 učencev: od teh pa le 24 otrok železničarjev, ostalih 148 so otroci hrvaških in nemških roditeljev, ki niso v železniški službi. Šolski odsek v Mitrovici je napravil že potrebne korake, da prepove obiskovanje šole otrokom, ki ne spadajo v to madjarsko šolo ter naloži roditeljem, da pošljejo otroke v hrvaško šolo.

— **Obrtno-nadaljevalna šola v Šoštanj.** O. kr. naučno ministrstvo je definitivno potrdilo pravila za to šolo. Politiške oblasti so delale ustanovitvi šole pet let ovire, končno se je pa vendar posrečilo vključ sikanam doseči šolo.

— **Industrijalna šola v Spljetu.** Početkom šolskega leta se je v Spljetu otvorila obrtna strokovna šola, ki je organizovana tako, da postane časom popolna industrijska šola.

— **Vseučiliško vprašanje v Bolgarski.** Bolgarsko vseučilišče je otvorjeno, ali nima ni profesorjev ni dijakov. Tri profesorje, ki so sprejeli mesto na vsenčilišču, dijaki in občinstvo bojkotirajo. Bolgarska vlada išče sedaj profesorjev po inozemstvu. Tako je imenovala vseučiliškim profesorjem dosedanlega gimnazijskega profesorja v Gradcu. Schtrakla, in mu dala letne plače 12.000 K. — Na vseučilišču v Sofiji so se vpisali trije slušatelji, vsi drugi so odšli v Zagreb, Prago in na Dunaj.

— **Za vzdrževanje idrijske realke** je dobilo mesto Idrija 5000 K državne podpore.

— **Shod društev srednješolskih profesorjev** se vrši 1. in 2. novembra v Levovu. Na dnevnem redu stoji tudi vprašanje o reformi mature.

— **Otvoritev gozdarske šole v Sarajevem.** Dne 1. oktobra je bila v Sarajevem otvorjena nova osnovna gozdarska šola.

— **Češko šolo na Ruskem** ustanove še letos v Kijevu, kjer biva veliko število Čehov. Vlada je že dala za ustanovitev svoje dovoljenje. Šola bo zasebna in jo bodo vzdrževali kijevski Čehi s svojimi prispevki in z javnimi zbirkami.

Z gospodarskega polja.

— **Mednarodna razstava perutnine.** Tako razstavo prirede v Budimpešti, in sicer od 28. novembra do 1. dec. t. l.

— **Nemška banka v Trstu.** Nemci se vedno bolj utrjujejo v Trstu. V trgovini in obrti imajo že jako lepo stališče, nemške šole imajo in tudi drugače se občuti njihov vpliv; sedaj pa si postavijo tudi denaren zavod. Prihodnje leto otvora v Trstu nemško banko.

— **Strokovno potovanje na Tirolsko** priredi Kranjska kmetijska družba. Nakupovalo se bo lepe dobre krave ter biko simendolske pasme. Potovanje bo vodil mlekarški nadzornik g. Legvart.

— **Belokranjska železnica,** t. j. zveza dolenske železnice z Reko in Dalmacijo, bo se torej vendar zidala. Posledica